

Мы считаем, что проведение перечисленных мероприятий не следует затягивать, дабы грузинская сельскохозяйственная продукция обрела достойное место на международном рынке, что повысит международную узнаваемость страны, усилит экспортный потенциал и сделает еще более привлекательным регион Аджария.

Использованная литература

1. Социально-экономическое положение Аджарской автономной республики. Департамент статистики ААР. Батуми, 2010;
2. Буркадзе В. О некоторых мерах по выведению аграрного сектора Грузии из кризиса. Сборник трудов АН Грузии, 2. Тб., 2001;
3. Правительство Грузии. Стратегия развития сельского хозяйства Грузии на 2015-2020 гг.;
4. Гечбаиа Б. Некоторые аспекты развития субтропического сельского хозяйства в регионе Аджария. Журнал «Экономика» №7 2015 г., с. 87-90.
5. Стратегический план Министерства сельского хозяйства Аджарской автономной республики на 2012-2014 гг.;
6. Агентство международного развития США U.S. Agency for International Development – USAid <https://www.usaid.gov/georgia>
7. Оценка секторов сельского хозяйства и развития села в странах Восточного партнерства. 31 декабря 2012 г. European Neighbourhood Programme for Agriculture and Rural Development <http://enpard.ge/ge/>
8. Годовой отчет Государственного департамента статистики Грузии. Тб. 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016;
9. Gechbaia B., Vdovenko N., Coordination of Process Standartization and Methodology of State Regulation of Agrarian Sector. Международный реферируемый и рецензируемый научно-практический журнал Академии бизнес-наук Грузии «Моамбе», XXIII. 2016. с. 17-21.
10. Toloraia I., Angelovski D. October (2011). Assessment of the constraints faced by selected farmer organizations and legal entities owned by small scale farmers in Georgia to achieve their potential. FAO.
11. Bono, P. (2012). “Support for Farmers’ Cooperatives; Country Report Italy”. Wageningen: Wageningen UR;
12. Filippi, M. (2012). “Support for Farmers’ Cooperatives; Country Report France”. Wageningen: Wageningen UR.

Гонта Олена Іванівна, д.е.н., професор

Гонта Сергій Володимирович, аспірант

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ГЛОБАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Глобалізаційні процеси в економічній та науково-технологічній сфері утворили специфічне середовище турбулентності позитивних і негативних імпульсів розвитку. Перед людством постали принципово нові виклики, пов’язані з якістю життя, системою духовних і моральних цінностей, здатністю адаптування до новітніх умов співіснування світової спільноти та потреб блискавичного реагування на зміну факторів економічного зростання, насамперед – превальювання інформаційних. Проблема загострення кризових явищ в економіці є актуальною як для країн, що розвиваються, (або переживають період трансформацій суспільно-економічного устрою, як низка і постсоціалістичних країн, включаючи Україну), так і для розвинутих країн [1]. Важливо усвідомити, що в умовах глобалізації будь-які негативні або позитивні зміни в системі господарювання однієї країни або групи країн можуть мати (і мають!) практично вселенський резонанс.

Україна демонструє одну з найвищих ступенів відкритості національної економіки у порівнянні з іншими країнами, враховуючи: по-перше, існуюче законодавство щодо регулювання зовнішньоекономічної сфери; а по-друге – низку жорстких зобов’язань перед

впливовими наднаціональними структурами, насамперед – МВФ та СОТ. Тому ступінь «вразливості» національної економіки нашої країни від негативного впливу глобалізаційних тенденцій є надто високою. Проте з такою ж впевненістю можна стверджувати, що Україна має всі шанси «вбудуватися» у фарватер розвитку передових країн світу. Останнє можливо, якщо імперативами новітньої економічної політики країни будуть обрані найсучасніші фактори піднесення ефективності і результативності національного господарювання – становлення інформаційної економіки та практичні напрями використання всіх її переваг.

Слід визнати, що глибока криза, в стані якої зараз знаходиться економіка України, зумовлена не лише недосконалою структурою економіки, що залишилась з радянських часів, але й загострена геополітичними та зовнішньоекономічними викликами. Фактична втрата найбільш розвинутих промислових регіонів ще більше погіршує ситуацію. За таких умов, разом із вагомими глобальними зовнішніми ризиками, перед нашою країною відкриваються доволі широкі можливості для «перезавантаження» та вдосконалення структури економіки, які мають відбуватися згідно з дорожньою картою поміркованої, науковообґрунтованої стратегії, яка є суголосною тенденціям формування глобальної архітектури інформаційної економіки.

Зауважимо, що поняття «інформаційна економіка» давно вживане, проте його значення різняться. Для позначення вказаного явища використовуються різні терміни: власне «інформаційна економіка» (information economy), «індустрія знань» (knowledge industry), «інформаційна індустрія» (information industry) «інформаційна галузь» та ін. Як правило, появу інформаційної економіки пов'язують з постіндустріальними суспільствами, в яких вагома частина виробництва відноситься до створення, обробки, систематизації та зберігання інформації, а також зі специфічними видами діяльності в глобальних інформаційних просторах (зокрема, Інтернет), яка супроводжується суміжною комерційною діяльністю. Ця концепція ґрунтується на теорії техніко-економічних парадигм, або устроїв. Підвалини теорії розробили М. Туган-Барановський, М. Кондратьєв, Й. Шумпетер; до сучасного розуміння її довели С. Глазьев та К. Перес. Вищеокреслена концепція тісно пов'язана з теорією «довгих хвиль» Кондратьєва, згідно якої кожні 50-70 років проходить зміна соціально-економічної структури, пов'язана з докорінними змінами в технології виробництва.

Водночас, вагоме місце в сучасному осягненні логіки технологічного прогресу займає неортодоксальна *неошумпетеріанська течія*, також відома як «школа економічної еволюції». Школа заснована на початку ХХ сторіччя Р. Нельсоном, С. Вінтером та ін. Теорія спрямована не на хронологізацію «довгих хвиль» і передбачення термінів їх змін, а на пошук та виокремлення факторів, що приводять до змін, і можливості регулювання цим процесом. Ключовим є поняття «path dependence», чи «ефекту колії», сутність якого полягає в залежності темпу технологічного розвитку певної країни від соціоментальної парадигми, що формується одночасно з формуванням нації. На практиці це набір якостей та схильностей історично притаманних певному народу. Зміна парадигми проходить болісно, під впливом потужних зовнішніх та внутрішніх чинників, згідно теорії «творчого руйнування» (Creative Destruction). Сформульована Й. Шумпетером теорія пояснює технологічний процес як послідовну низку руйнувань та формувань структур в межах певної парадигми, де кожна наступна перебудова привносить власні якісні зміни (в чому і проявляється еволюційний ефект). При досягненні певної критичної маси підприємств-новаторів, відбувається технологічна революція та докорінна зміна наукової парадигми. Визначну роль відіграє не кількість таких підприємств, а сам темп розповсюдження інновацій в усіх сферах суспільства. Так, досягнення інформаційного суспільства недоступні особам, що не мають комп'ютерів, або не мають доступу до Інтернету [5,7].

За останні сторіччя змінилося п'ять «довгих хвиль», наразі розвивається шоста. Для кожної з таких хвиль характерне ядро виробництва (найважливіші рушійні галузі), та ключовий чинник (певні засоби виробництва, що докорінно змінюють його процес). В наш час, для передових країн характерне, переважно, виробництво п'ятого та шостого укладів. Тоді як в Україні близько 60% виробленої продукції відносяться до третього устрою, 38% до четвертого, 4% до п'ятого і 0,1% до шостого. За таких умов, доцільно дотримуватися одного з двох шляхів: модернізувати виробництва третього устрою, чи працювати на випередження, і розвивати виробництва п'ятого та шостого устроїв. В цьому контексті вкрай важливим є побудова інформаційної економіки [3]. Розвиток інформаційної економіки прямо пов'язаний з рівнем комп'ютеризації (вільного доступу до електронно-обчислювальної техніки), та освіченості населення. Використання інформації як економічного ресурсу справляє специфічний вплив на суспільство: відбувається зростання кількості висококваліфікованих працівників, підвищення рівня наукомістких виробництв, створення нових робочих місць та стимулювання науково-технологічного прогресу та подальше отримання і використання синергетичних ефектів, значущих для впевненого поступу країни.

У розвинутих країнах формування інформаційної економіки відбувалося шляхом цілеспрямованого фінансування та підтримки виробництв п'ятого та шостого устроїв, дієвих освітніх та наукових програм. Специфіка такого виробництва полягає в тривалому періоді окупності, та не завжди гарантованому результаті. Відтак, багатші країни в цьому мають перевагу, адже можуть собі дозволити подібні витрати [2]. Україна, натомість, має певні передумови для формування інформаційного суспільства. В першу чергу, це високий рівень освіченості та середній рівень технічної забезпеченості. Насамперед, це наявність певних традиційно усталених високотехнологічних виробництв, в тому числі - унікальних (*важке машинобудування, аерокосмічна та хімічна галузі, окремі сектори приладобудування*).

Однак, слід зважати на низку об'єктивних проблем, що виникають в процесі становлення інформаційної економіки в Україні:

- якісні проблеми з системою середньої та вищої освіти, невідповідність міжнародним стандартам;
- структурні диспропорції економіки;
- низька фінансова забезпеченість наукових установ;
- недостатнє інституційне забезпечення;
- недосконалість (*а в деяких аспектах – повна відсутність*) законодавчого регулювання аутсорсингової та фрілансерської діяльності;
- низький рівень захисту інтелектуальної власності.

Отже, розбудова інформаційної економіки є важливим етапом в процесі фундації сучасної системи господарювання в Україні. Першочерговими завданнями розвитку національної інформаційної економіки і суспільства в цілому є: формування загальнодержавної стратегії становлення інформаційної економіки, визначення пріоритетних технологій та напрямів науково-дослідної діяльності, створення інституціональної платформи для забезпечення взаємодії влади, бізнесу та наукових установ, розбудова інформаційної інфраструктури всіх суспільної взаємодії [4]. Слід приділити увагу інституційному забезпеченню інноваційної та інформаційної діяльності, насамперед – у сфері діяльності інститутів спільного інвестування та діяльності венчурних фондів; створення чітких регуляторних механізмів та законодавчої бази охорони прав інтелектуальної власності; створення ефективної мотиваційної системи спрямування науково-технологічної діяльності вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ у русло розвитку інформаційної економіки. Для вирішення цих завдань важливо продовжувати пошуки більш оптимальних моделей реформування вищої освіти, спрямованих

на перетворення вищих навчальних закладів країни на осередки генерації інноваційної науково-технологічної продукції з можливістю наступної її перманентної комерціалізації. Для виконання таких фундаментальних завдань необхідно невпинно скорочувати розрив між реальною практикою та її теоретичним обґрунтуванням з урахуванням глобальних аспектів становлення інформаційної економіки.

Список використаних джерел

1. Гонта О.І. Політика транснаціоналізації економіки регіонів: теорія методологія, практика / О.І. Гонта. – Чернігів: Видавництво Чернігівського ЦНТЕІ, 2008. – 496 с.
2. Бажал Ю. М. Інноваційна теорія економічного розвитку: М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер і проблеми перехідної економіки України. [Електронний ресурс] /Ю.М. Бажал// Наукові записки - 2000. - № 18. - С. 3-7. - Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/naukma/Econ/2000_18/01_bazhal_ym.pdf
3. Болгов В. Є. Моделювання інноваційного розвитку економіки України /В.Є. Болгов, Г. В. Гейер / Матеріали XII міжнар. наук.- практ. конф. «Сучасні моделі, концепції і стратегії інноваційного розвитку країн світу та України: Економіка, фінанси, право, системний аналіз» (м. Київ, 23 березня 2012 р.) Київ: УДУФМТ, 2012. – С. 124- 127.
4. Дацюк С.А. Сприяння розвитку інформаційного суспільства в інституціональній реальності за його власними правилами / С. М. Дацюк / В кн.: "Інформаційне Суспільство. Шлях України". - Київ, Бібліотека інформаційного суспільства, 2004. - С. 201.
5. Сухарев О. С. Институциональные и технологические изменения: границы анализа эволюционной теории /О. С. Сухарев // Journal of institutional studies (Журнал институциональных исследований), 2013. Т. 5. № 2. С. 88-115.
6. Шкарлет С. М. Інформаційна економіка як основа соціально економічної регенерації України / С. М. Шкарлет // Економіка України. - 2014. - №11 (636). - С. 51-60.
7. Evgeny A. Karoguzov. Opportunities of the Comprehensive Neo-Schumpeterian Economics for Innovation-Based Economic Development. Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences 6 (2011 4) Pp 874-883.

Забаштанський Максим Миколайович, канд. екон. наук

Забаштанська Тетяна Володимирівна, канд. екон. наук

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ФІНАНСУВАННЯ КОНЦЕСІЙНИХ ВІДНОСИН

Економічні перетворення в Україні потребують радикальних змін у системі управління економікою, суб'єктами господарювання державного та комунального секторів. Зміни полягають у перебудові організаційної структури управління діяльністю підприємств, створенні промислово-фінансових груп, холдингових компаній. Необхідність створення і розвитку в Україні нових форм управління суб'єктами державного та комунального секторів об'єктивно зумовлена потребою у більш гнучких організаційних структурах, спроможних адаптуватися до швидких змін. Подальший поступ економіки України в напрямку ринкових перетворень, перехід до нових прогресивних технологічних процесів вимагають залучення значних обсягів інвестицій, що особливо актуалізується у суб'єктів господарювання, які перебувають у державній та комунальній власності.

Застосування концесійної форми управління в комунальному та державному секторах економіки ускладнюється потребою наявності у потенційних концесіонерів значних обсягів фінансових ресурсів, а також диверсифікації ризиків їх використання. Втім, внутрішні та зовнішні можливості інвестування нині обмежені, оскільки залежать від загальноекономічної ситуації в Україні, стан якої негативно позначається на всіх інвестиційних процесах. Тому актуальним залишається питання використання концесійної форми управління з метою забезпечення інфраструктурного розвитку національної економіки.